

EURÍPIDÉS

HIPPOLYTOS

Hippolytos, syn athénského krále Thésea a Amazonky Hippolyty, slouží panenské Artemidě a vyhýbá se lásce. Jeho nevlastní matka Faidra se do něho zamiluje, ale svou vášeň sama odsuzuje a tají a jen z přinucení ji prozradí chůvě. Ta se proti vůli své paní snaží Hippolyta zláskat a sblížit ho s Faidrou. Když Hippolytos s rozhořčením odmítne, spáchá Faidra sebevraždu; v dopise však označí Hippolyta jako svůdce a příčinu své smrti. Théseus přes synovo ujišťování dopisu uvěří a vyžene Hippolyta ze země. Na Théseovu žádost vyšle Poseidón na Hippolyta z moře obludu, ta poděsí jeho koně, a jinoch je usmýkán téměř k smrti. Od Artemidy se Théseus dozví pravdu. Hippolytos otci odpouští a umírá. Tato tragédie náleží mezi nejlepší Euripidova díla. Při provozování r. 428 dostala první cenu.

OSOBY

AFRODÍTĚ (Kypris, Kypřanka), bohyně lásky

ARTEMIS, bohyně lovu

THÉSEUS, athénský král

FAIDRA, jeho druhá manželka

HIPPOLYTOS, jeho syn z prvního manželství
s Amazonkou Hippolytou

CHŮVA Faidřina

SLUHA

SLUŽKA

POSEL

LOVECKÁ DRUŽINA Hippolytova

SBOR troizénských žen

Sluhové a průvodci Théseovi a Hippolytovi, služky Faidřiny

Děj se koná v mytických dobách v Troizéně na Peloponnésu
před palácem krále Pitthea

* μέγην ἀφοίσεως προσκοῦν ὀμιλῶς

AFRODÍTĚ

Jsem mocná u lidí i v nebi proslulá,
mé jméno Afrodíté, z Kypru bohyně.

Já z lidí, co jich vnímá světlo sluneční
a sídlí od Pontu až k vlnám atlantským,
ty šetřím, kteří v úctě mají moji moc,
a ničím ty, kdo příliš pohrdají mnou.

Je zajisté i bohům vlastnost vrozena,
že radují se, jsou-li etěni od lidí.

A pravdivost slov těchto ihned dokáží.

Syn Amazonky sličné, chlapec Théseův,
ctný Hippolytos — jej kdys Pittheus vchoval —

ten jediný je z mužů v celé Troizéně,
jenž o mně říká, že jsem z bohů nejhorší,
jenž lásku odmítá a nedbá o sňatek.

Ctí Artemidu, sestru Foibovu — je proň
ta dcera Diova z všech bohyň největší.

Vždy v lesích zelených s tou pannou prodlévá,
psy rychlé na lov štve, zvěř divou zabíjí —
tím získal přátelství, jež nadlidským lze zvat. *

To nezávidím mu — a proč bych měla, proč —
však Hippolyta ztrestám dneska za to, čím
se na mně provinil. Už dávno skoro vše
jsem zchystala, už mnoho práce nezbyvá.

On z Pittheova domu v Pandiónův kraj
kdys přišel, aby spatřil svaté obřady
a zasvěcen byl do nich. Faidra, vznešená
choť jeho otce, zhlédla jej a srdce hned
jí vzplálo prudkou láskou z mého podnětu.

κυπρίαν κωδικοποιῶ
ἐρωτι σεῖνῳι ἰοῖς ἐπιῖς βουλευροσιν

ἄπολλυται εἰς γῆ
ἐνθάδε δὲ οἰκόμεθα κἀκτεπελάγαλόν / κέντρον ἰσθμοῦ γῆς
ἑλλαν' ἀπολλυται εἰς γῆ

34

EURÍPIDÉS

30 A dřív, než přišla v tuto zemi troizénskou, SC.
blíž skály Palladiny pro Kypřanku chrám
dá postavit (Ize odtud shlížet v tuto zem);
tak mocným žářem vzplála k lásce z ciziny —
ten chrám se nazýval pak „U Hippolyta“.

35 Když Kekropovo město Théseus opustil
a do vyhnanství šel, vždyť potřísnila jej
krev Pallantovců, a když s chotí plul v ten kraj,
jak slíbil, rok že bude trávit mimo vlast,
ta ubohá jen vzdychá láskou šířána
a chřadne potají, vždyť nikdo z domácích
o jejích mukách neví, nezná její bol.

40 Vřask její láska nesmí takto skončit jen!
Věc povím Théseovi, vyjde na světlo.
Svou kletbou zhubí otec toho jinocha,
jenž se mnou bojuje. Vždyť mořský Poseidón,
bůh vodstva, Théseovi milost prokázal,
že před ním nevyříkne tři přání nadarmo.

45 Tak Faidra se ctí zahyne, však zhyne přec!
Já nebudu už dál dbát její záhuby,
než na odpůrce mé trest padne takový,
50 že patřičný se bude jevit pak i mně.

Vřask spatřuji teď právě, jak syn Théseův SC.
již obtížného lovu nechal a jde sem,
a proto teď zas já se vzdám z těchto míst.
55 Hle, v patách za ním kráčí služebníků sbor
a božskou Artemidu slaví hluchý zpěv.
On neví, že mu Hádés otevřel již vchod
a že už toto slunce vidí naposled.

HIPPOLYTOS přichází se svou družinou

Pojďte a slavte písní

* ὅστις δι' ἑμεῖν ἄγειν, ἀλλ' ἐν τῇ φρεσὶ
τὸ σαφρονεῖν εἰλάσσειν εἰς αἰ πάντο' εἶσι,
τοῖσις φρεσενόησι, τοῖσις καινοῖσι δ' οὐ θέμις

HIPPOLYTOS

35

60 nebeskou Artemidu, Diovu dceru,
která nás chrání!

SLUHOVÉ zpívají —

Mocná, mocná, vznešenosti plná,
Artemido, dcero Létina a Diova,
nejkrásnější ze všech panen,
jež sídlíš na širém nebi,
na dvoře slavného otce,
ve zlatém Diově domě.

Vítej, ty nejkrásnější,
nejkrásnější z olympských panen,
vítej, Artemido!

HIPPOLYTOS kladé věnec na hlavu Artemidiny sochy
stojící před domem

75 Já přináším ti, paní, ke tvé ozdobě
zde věnek z netknutého luhu uvitý,
kde ani pastýř netroufá si stáda pást,
kde nezasáhl srp, jen včelka v jarní čas
se pilně vznáší nad tím luhem netknutým.
Jej říční rosou skrápí Čudnost vznešená:

80 květ na něm trhat smí jen ten, kdo ve všem je
sám rozvážný, nic nemá naučeného —
vřask ti, kdo špatní jsou, ti nesmějí tam jít.

Nuž přijmi, milá paní, z ruky pobožné
ten věnek k ozdobě svých zlatých kadeří.

85 Vždyť jediný já z lidí zvláštní milost mám,
že s tebou stýkám se a s tebou rozmlouvám,
že slyšet smím tvůj hlas, jen nevidím tvou tvář.
Kéž skončím život tak, jak šťastně začal jsem!

SLUHA

Ó vladaři (jen bohy možno pány zvat!),

* γοῖ καὶ ζῶνσιμι, καὶ δόξοις ἀρσιβόρμι

zda moh bys dobrou radu přijmout ode mě?

HIPPOLYTOS

Nu ovšem, jinak bych se sotva moudrým zdál.

SLUHA

Znáš tedy zákon, který lidem všem je dán?

HIPPOLYTOS

Ne, neznám. Ale proč se na tohle mě ptáš?

SLUHA

Mít v nenávisti pýchu a též nevlídnost.

HIPPOLYTOS

Nu správně. Pyšný vždy je lidem protivný.

SLUHA

A nedochází vlídný člověk oblíby?

HIPPOLYTOS

Ba velké, a též výhod s malou námahou.

SLUHA

A myslíš, že to platí také u bohů?

HIPPOLYTOS

Až máme-li my, lidé, boží zákony.

SLUHA *ukazuje na sochu Afrodítinu*

Proč tedy nectíš tuto mocnou bohyni?

HIPPOLYTOS

700 A kterou? Pozor dej, ať neškodí ti řeč!

SLUHA

Nu Afrodítu! Stojí u tvých dveří přec!

HIPPOLYTOS

Tu z dálky zdravím jen, neb čisté srdce mám.

SLUHA

Vždyť mocná je a mezi lidmi proslulá.

HIPPOLYTOS

Ctí každý boha jiného i člověka.

SLUHA

705 Kéž šťasten jsi a máš i správné smýšlení!

HIPPOLYTOS

Mně nelíbí se bůh, jenž moc jen v noci má.

SLUHA

Je, chlapče, přec jen třeba bohy v úctě mít!

HIPPOLYTOS

Již vstupte, milí druzi, se mnou do domu

a věnujte se jídlu! Vždycky po lovu

710 je vítán plný stůl. Je zapotřebí pak

i koně hřebelcovat. Až se nasytím,

chei zapřáhnout je k vozu, vhodně cvičit je.

A té své Afrodítě vyříd pozdrav můj.

Odejde s družinou

SLUHA

195 Však my — vždyť nesmíme ty mladé za vzor mít,
nám jako sluhům sluší mluvit rozumně —
my budeme se modlit před tvým obrazem,
ó lásky bohyně! Buď shovívavá k těm,
kdož mají zpupnou mysl jako mladíci
a tlachají — ty tvař se, že je neslyšíš.
120 Vždyť bozi moudřejší než lidé musí být!

Odejde do paláce

SBOR troizénských žen PARODOS 727-768

Z boku blízké skály
pramen vytéká,
prý z Ókeanu prýští, a tak bohatý,
že v něm možno džbánem vodu nabírat.
Tam jedna družka má
v pramenné rose těch vod
nachová roucha prala
a na hřbetě skály sluncem vyhřáté
je rozprostírala. A tam jsem
poprvé zaslechla o své paní,

že trýzněna nemocí zlou
v domě svém na lůžku leží
a že závojem jemným
rusou hlavu si stíní.
Slyším, že třetí už den
plody země nechce vzít
do svých překrásných úst
a že touží pro tajný žal
740 vplout v neblahý přístav smrti.

κρουπέω πᾶσι πλανέου ἡσθουσαν
κῆλον ποῦτι γέρμα δαίμωνος

735 σὺ εἶναι - καὶ ἀντιό - ?

680-735 Vždyť ty, děvenko, šlís! - εἶναι

Či snad ti rozum zmátl
bůh lesů Pán neb Hekaté,
či Korybanti vznešení,
snad horská matka Kybelé?
Či tě snad výčítky trápí,
žes dlužna obětní koláč
Diktynně, lovící hojnou zvěř?
Ta přec po zemi kráčí
stejně jak přes mořský proud,
přes vlhké víry slaných vod.

750

710

Či snad tvůj athénský manžel, první
z potomků Erechtheových,
v domě má tajnou lásku,
poskvrnu tvého lůžka?
155 Či snad nějaký veslař
přišel z Kréty v náš přístav,
velmi vítaný plavcům,
a zprávu královně přines,
z které teď bolest má v srdci
a hoře ji na lůžku poutá?

εἴη

Je už to v povaze žen
zlou náladu s veselou střídat;
z rozmarných choutek a bolu
taková sklíčenost vzniká.
765 Pronikla taková bouře kdysi i mým
lůnem. Já vzývala však
božskou střelkyni Artemidu,
tisíci bolest. Tak ji stále vzývám,
až jí bozi závidí.

- δῆμον γὰρ

I. EPICOD. 110-525 (2a8)

NÁČELNICE SBORU vidí vycházet z domu chůvu, která se služkami podpírá Faidru. Sluhové za nimi nesou lůžko

1770 Hle, staříčká chůva je přede dveřmi domu a provází svou paní, jež vyšla z domu ven. Mrak smutku se jí nad očima klene. * Má duše touží poznat, co to asi je, proč bledé tváře královny jsou tak přepadlé?

CHŮVA

Ach vy lidská trápení, vy choroby zlé!
Co mám s tebou dělat a co nedělat?
Tady máš i světlo, tady čistý vzduch.
Je venku už i lůžko,
1780 na němž lůháš chorá.
Vždyť každíčké tvé slovo bylo „vyjít ven“,
a brzy budeš zase spěchat do ložnice.
Hned tě všechno mrzí, netěší tě nic.
Co máš, ti není vhod, a milejším se ti
1785 hned zase zdá, co nemáš.

Pro sebe

Lépe být chorý než chorého strážcem.
Nemoc je prostá, však s péčí se pojí
zármutek srdce a námaha rukou.
23 Je život lidský jen bolest a žal
180 a není úlevy v strastech.
20 * Posmrtný život je vábnější snad,
však kryje ho tma a do mraků halí.
My bláhově však jen prahneme po tom,
co na této zemi se leskne,

185 neb neznáme život, jenž čeká nás pak,

* εἴτε δὲ τοῦ βίου φιλίπρον εἴτε
εὐχαιρῶς ἀπὸ τῶν κενῶν ἐπιπέσει

199 nevíme nic, co pod zemí skryto,
a slepě věříme bajkám.

FAIDRA, jež ulehla dřívě na lehátko

Ach zvedněte mě a vztyčte mi hlavu,
já cítím se mdlá a bez síly, družky!
200 Za krásné ruce mě uchopte, dívky!
Mně za těžké je mít na hlavě roušku.
Sejmi ji tedy a vlasy mi po šíji rozpust.

Služka tak učiní

CHŮVA

Měj důvěru, dítě, a netrpělivě
205 nesmíš se obracet tak!
S klidem a odolnou vůlí
svou chorobu snáz budeš pak snášet;
v útrapách žít je údělem lidským.

FAIDRA

Ach, ach!

Jak z chladivé studánky bych ráda si nabrala
doušek čisté vody!
210 Ach, moci si ve stínu topolů lehnout
a hovět si na louce v trávě!

CHŮVA

Dítě, co říkáš?
Jen před davem nemluv tak neuváženě,
má k šílenství blízko tahle tvá řeč!

FAIDRA

215 Vedte mě do hor! Chci do lesů jít,
chci mezi sosny, kde lovečtí psi

honí jeleny pestré
a k smrti štvou zvěř.
Ach bozi, jak toužím zavolat na psy,
vzít do ruky thessalský oštěp
a vymrštit jej
kol plavé své hlavy!

CHŮVA

Co těmi věcmi se trápíš, mé dítě?
K čemu i ty se staráš teď o lov?
225 Proč toužíš po vodě z chladného zdroje?
Vždyť vedle hradeb je vodnatá stráž,
odkud ten doušek bys mohla mít též.

FAIDRA

Ó Artemido, ty vládkyně ploché Bažiny
a závodíšť s dupotem koní,
230 ach, kéž bych já byla zas na těch tvých pláních
a mohla tam krotit venetské hřebce!

CHŮVA παρ' ἑρμῶν ἑσθ' ἔπος

Jak nerozumné slovo jsi zase pronesla?
Hned toužíš jít do hor a lovit tam zvěř,
hned po suchém písku
235 chceš prohánět koně.
Jen věstec by s námahou dovedl říci,
kdo z bohů tě k tomuto šílenství štvě
a mate ti mysl, mé dítě.

FAIDRA

Co já to nešťastná provedla zas?
240 A zdravý můj rozum kam poděl se jen?

ποῖ περιπλάσσειν σωφρῶν ἰσχυρῶσι

ἔμ' ἀνὴρ, ἔμενον σαίμωνος ἔσθ'

Já šílená klesla jsem zásahem božstva.
Ach já nešťastná, ach!
245 Tou rouškou, matko, mi zahal zas hlavu,
vždyť hanbím se za to, co právě jsem řekla.

Jen zahal mě!

Proud slz se z očí mi dere,
já studem klopím oči k zemi.

250 Je bolestné velmi zas dostávat rozum
a šilet je hrozné. Je o mnoho lepší
zemřít a nepoznat chybu.

CHŮVA

250 Již tě zahalím hned. Ach, kdy asi smrt
i mě svým závojem zastře?

Můj dlouhý život mě učí mnohému.

Vždy měli by lidé míru zachovat, *μετρίως = Diotima*
když v přátelství vcházejí spolu,

260 a neměl by do hloubi srdce jít přátelský cit,
ať pouta lásky jsou ovladatelná,
aby se povolit dala neb přitáhnout zas.

Když jedno srdce se pro dva kormoutí,
je těžké to břímě, jako já teď pro ni
260 mám nesmírný žal.

Kdo však zásady žití má přísné přespráliš,
prý zklamání víc než radosti sklízí,
ba škodí i vlastnímu zdraví.

265 Spíš uměřenost chválím τὸ μέτρον
než zásadu chtít příliš,
a moudří mi za pravdu dají.

SBOR

Ty stará věrná chůvo naší královny,
my vidíme ten Faidřin osud neblahý,

však jaká je to nemoc, není jasné nám.

220 My chcem se tebe zeptat, pravdu uslyšet.

CHŮVA

Ač pátrám, nic nevím, nechce říci nic.

SBOR

Ni jaký počátek má tohle trápení?

CHŮVA

Toť stejná otázka: ta mlčí o tom všem.

SBOR

Jak chřadne na těle a jak je zesláblá!

CHŮVA

208 A jak by nebyla? Už nejí třetí den.

SBOR

To z šílenství, či chce se k smrti utýrat? - *čchce zemřít*

CHŮVA

Má touhu zemřít. Nejí, život skončit chce.

SBOR

Co říkáš, divné je. A strpí jí to choť?

CHŮVA

Ta skrývá bolest, mlčí o své chorobě.

SBOR

230 Když do tváře jí hledí, nepostřehne nic?

CHŮVA

Vždyť není v této zemi, v cizině dlí teď. - *jak o kam plyně*

SBOR

Ty nenaléháš na ni, když se pokoušíš
to smyslů zmatení a nemoc vyzvědět?

CHŮVA

265 Já všechno zkusila, však žádný výsledek.

A neustanu ani teď být horlivá,

když ty jsi zde a můžeš svědkyní mi být,

jak k nešťastným svým pánům jsem se chovala.

K Faidře

Nuž zapomeňme obě, dítě milené,

co mluvily jsme dřív. Ty vlídnější zas buď,

280 již vyjasni svou tvář a smýšlení své změň. - *límanej pohl.*

Já výčitek už nechám, jimiž jsem tě dřív

ne vhodně stíhala, již začnu lepší řeč. *βελτίω λόγος*

A jestli trpíš snad zlou tajnou chorobou,

zde ženy pomohou tvůj neduh zastavit.

295 Však trápí-li tě snad, co mužům svěřit lze,

jen mluv, ať oznámíme lékařům tu věc. *ΡΑΥΕΑ?*

Ty mlčíš, dítě? Ach ty nesmíš mlčet teď!

Vždyť nemluvím-li správně, buď to vytknout máš,

300 či dobře míněná má slova poslechnout.

Sem pohled, řekni něco! Ach já ubohá!

Je, ženy, marná snaha, naše úsilí,

j jsme pravdě vzdáleny jak dříve. Nedala

se slovy pohnout dřív a vzpírá se i teď.

Buď krutější než moře k těmto prosbám mým,

305 to vez však, jestli zemřeš, zradíš dítka své,

ať neztratí pak tento palác otcovský!
 Buď svědkem Amazonka, mocná jezdkyňě,
 jež porodila pána vlastním dětem tvým,
 ač levoboček, smýšlí šlechetně, to víš,
 tvůj *Hippolytos*!

FAIDRA

Běda! *

CHŮVA

Dotklo se tě to?

FAIDRA

Ty zničilas mě, chůvo! Příště, při bozích
 tě prosím, o tom muži nezmiňuj se již!

CHŮVA

Hle, rozum máš, a nechceš, ač tak rozumná,
 svým dětem prospět a svůj život zachránit.

FAIDRA

Mám ráda je, však jiná bouře zmítá mnou.

CHŮVA

Vždyť na tvých rukou, dcero, nelpí přece krev!

FAIDRA

Mé ruce čisté jsou, však duch je poskvrněn. *ἔχει πλάσμα τὸ*

CHŮVA

Či ublížil ti někdo z cizích nepřátel?

FAIDRA

Mě přítel hubí proti vůli mé i své.

οὐχ ἔκοῦσεν οὐχ ἔκωεν

CHŮVA

320 Je Théseus vinen snad a spáchal vinu on?

FAIDRA

Kež nespatri mě nikdo jemu ukřivdit!

CHŮVA

Co hrozného tě tedy k smrti pohání?

FAIDRA

Jen ponech mě v mé vině! Tobě neškodím!

CHŮVA

To aspoň nechceš — nesmíš mě tak opustit!

FAIDRA

325 Co děláš? Za ruku mě chytáš, nutíš mě? *SC.*

CHŮVA

I kolen tvých se chápu, nespustím se jich. *ἵστανται γαστέρα*

FAIDRA

Zle, ubohá, ti bude, zvíš-li to, ach, zle!

CHŮVA

Co horšího je pro mě nežli ztratit tě?

FAIDRA

Ty zhyneš, mně však ke cti bude tato věc. *ἴσται (ἂν. οὐκ ἐπινοῖται)*

CHŮVA

330 Proč skrýváš, když tě prosím, věc tak šlechetnou?

FAIDRA

Však z hanebností čestné věci strojíme.

CHŮVA

Tvá čest tím větší bude, vyslovíš-li to.

FAIDRA

Jen, probůh, odejdi a pusť mou pravici! SC.

CHŮVA

Ach ne, vždyť nedáváš mi dar, jež máš mi dát!

FAIDRA

Já dám ti jej — mám v účtě ruku prosebnou.

CHŮVA

Již umlknu. Teď tobě slovo náleží.

FAIDRA

Ach jakou láskou vzplálas, matko ubohá!

CHŮVA

Tou láskou k býku, dítě? Či co myslíš tím?

FAIDRA

I ty, choť Dionýsa, sestro nešťastná!

CHŮVA

Co je ti, dítě? Tupíš sourozence zle!

FAIDRA

A já jak třetí hynu takto uboze.

CHŮVA

Jsem zděšena. Kam míří tahle tvoje řeč?

FAIDRA

Jsme nešťastné už zdávna, ne však teprv teď! SMOV
CALINESSO

CHŮVA

Tím nevím nic víc z toho, co chci uslyšet.

FAIDRA

345 Ach kéž bys ty mi řekla, co mám říci já!

CHŮVA

Co skryto, neznám přec, vždyť nejsem věstkyně. TD

FAIDRA

Nu, co to je, co zve se *láska* u lidí?

CHŮVA

350 To rozkoš nejvyšší, však bolest zároveň. I

FAIDRA

Mně tedy dostalo se toho druhého.

CHŮVA

355 Co říkáš? Miluješ? A koho, dítě mé?

FAIDRA

Nu, jak se jmenuje — ten Amazončín syn?

CHŮVA

Ty myslíš Hippol...?

FAIDRA

Tys to řekla, a ne já!

CHŮVA

Co mluvíš, dítě, běda! Jaks mě zdrtila!
 Já nesnesu to, ženy, nepřezíju to!
 375 Je protivné mi světlo, protivný mi den.
 Já odvrhnu své tělo, smrtí života
 se zbavím — buďte sbohem! Já už nežiji.
 Ač neradi, i moudří zla jsou dychtiví.
 380 A Kypřanka už není jenom bohyní,
 však je-li většího cos, nežli bývá bůh,
 to Faidru zničilo, i mě, i tento dům.

NÁČELNICE SBORU (Kypřanka 668-73)

Ach, slyšelas to, běda, chápeš tak
 neslýchané věci, nesnesitelné
 útrapy naší paní?

365 Než se dožít toho poblouznění,
 to raději bych zemřela. Ach běda, běda!
 Ó ubohá, jakou bolest cítíš?
 Jsi ztracena, když zjevilas zlé tajemství.
 Co tě nyní čeká den co den?

370(3) Něco zlého stihne tento dům.

Ó dívka z Kréty ubohá,
 už není tajemstvím,
 jaký osud chystá tobě Afrodité.

FAIDRA

373 Ó ženy troizénské, vy, které žijete
 zde v Pelopově zemi v krajním výběžku,
 375 již dřív jsem v dlouhých nocích na to myslela,
 čím lidský život spěje k mravní úhoně. → ?

A nemyslím, že lidé hůře jednají
 snad z podstaty své mysli — mnozí z nich jsou přec
 i velmi rozumní — spíš tak se má ta věc:

380 My víme, co je správné, poznáváme to,
 však nekonáme to! Snad jedni z lenosti,
 a jiní před dobrem že přednost dávají
 jen rozkoši. Má život četné rozkoše:
 zlo sladké — nečinnost a dlouhé besedy, ?
 385 a stud — ten však je dvojí: jeden není zlý,
 však druhý tíží dům. Těch dvou být jasná mez, si S O KAYOY
 pak oba stejným jménem by se nezvaly. 37 OPOY...

A protože mám právě názor takový,
 390 já nechtěla ho zničit kouzlem nějakým
 a v pravý opak zvrátit svoje smýšlení.

A vyložím ti postup i svých myšlenek: "dobre"

Když ranila mě láska, hleděla jsem ji
 co nejčestněji snášet. Nejdřív tedy jsem
 svou nemoc smlčet chtěla, všem ji zatajit.
 400 Vždyť nelze věřit jazyku, jenž u jiných
 sic myšlenky zná kárat, ale přitom sám
 svých vlastních četných trampot bývá původcem.

A potom jsem si zase umínila nést
 svou vášeň s rozvahou, a tak ji přemoci. 37 OPOY...

400 A nakonec, když ani tím jsem nemohla
 svou lásku zdolat, já se pro smrt rozhodla — KAYOY
 že to je nejlíp pro mě, nikdo nepopře.
 Vždyť ani nechci skrývat čestné skutky své,
 ni mnoho svědků mít, že jednám hanebně.

405 Já znala ten svůj čin i nemoc neblahou
 a dobře vím, že žena tomu propadlá
 je u všech v prokletí. Tak zle at' zhyne ta,
 jež první začala tak s muži cizími
 své lože hanobit. To zlo se šířilo
 410 pak z urozených domů mezi ženami.

Vždyť kdykoli se neřest líbí vznešeným,
i nízkým lidem velmi zalíbí se pak.
Mám nenávisť i k ženám v řeči rozvážným,
však schopným potají i činů hanebných.
475 Jak, Afrodíto, naše paní z mořských vln,
zrak pozvednou k svým mužům, druhům na lůžku?
Což nehrozí se tmy, jež pomáhala jim,
a stěn svých domovů, že jednou promluví?

480 Mne, družky, v náruč smrti žene právě strach,
že jednou chytanou mě, jak muže hanobím
i vlastní dítky své. Ať volně, svobodně
dál žijí v Athénách, v tom městě proslulém,
ať mají kvůli matce dobrou pověst vždy.
425 Má muž, byť v srdci smělý, pocit otroka,
když o matce neb otci ví co špatného.
Jen to je prý tak cenné jako život sám,
kdo spravedlivý v srdci je a šlechtný.
Čas nastaví však špatným lidem zrcadlo
430 jak dívence a tvář pak jejich ukáže.
Kěž mezi těmi nejsem nikdy spatřena!

SBOR

435 *φειδὸς φειδὸς* *τὸ εὐφροσύνην*
Ách, jaká krásná vlastnost je vždy rozvážnost,
jak sklízí u lidí jen čest a pochvalu!

CHŮVA

435 Ó paní, v první chvíli tvoje příhoda
mi znenadání hrozně strachu nahnala,
teď vidím, že jsem bloud. Je u lidí to tak:
co zváží podruhé, to bývá moudřejší.
Vždyť nic se zvláštního a nic též divného*
ti nestalo — jen hněv tě stihl bohyně.
Je div, že miluješ? To mnoho lidí též.
440 A ty snad kvůli lásce zahubit se chceš?

* οὐδὲν σὺν ἡμετέροις οὐδὲν οὐδὲν ἔξω λόγου

Což musí zemřít všichni, kteří milují,
i ti, kdo teprv jednou budou milovat?
Jen příliš prudké lásce nelze odolat: *(καταρσις) πρέλλε?*
kdo svolný je, pak k tomu tiše jde co krok,
445 však o kom zví, že hrdý, příliš myslí si, *(καὶ οὐ)*
jej popadne — to víš — a silou udolá.
I vzduchem proniká, je v mořských hlubinách
ta mocná láska, z které všechno povstalo:
své símě rozsévá a touhu vzbuzuje,
450 jen z ní jsme na světě se všichni zrodili.

Kdo tedy knihy má již dříve sepsané *ηγάρω*
a také sám je v stálém styku s Múzami,
ten ví, že láskou vzplál i Zeus k Semele,
455 a také ví, jak Zora, krásně zářící,
kdys z lásky unesla si k bohům Kefala,
a přece nyní oba sídlí na nebi
a nestrání se bohů — přesvědčena jsem,
že milují se, usmíření s osudem.

460 Ty nesmíříš se? Pak tě otec zplodit měl
se zvláštní výsadou, v moc jiným bohům dát,
když podvolit se nechceš těmto zákonům.
Víš, kolik vidí mužů velmi rozumných
i poklesek své ženy, avšak tváří se,
465 že neviděli nic? Co otců pomáhá
svým synům lásku tajit? To je zásada
všech moudrých lidí: skrývat, co je nečestné. *ὡς ἂν κείν*
A není třeba lidem příliš přísně žít.
Vždyť ani krokvičí se přesně nezměří

470 krov vzhledem k stropním trámům. Jak chceš vyváznout
z tak velkých útrap, v nichž ses právě ocitla?
Však máš-li v sobě ctností víc než špatností,
pak můžeš jako člověk dál být přestastna.

480 Jen zanech, milé dítě, špatných myšlenek
a přestaň pyšná být — vždyť je to pýcha jen,

ἀποδοῦν ὁ δὲ σὺν ἡμῶν τὸ πλὴν ὑπερβίη

* ἀίθερ, ἀλλ' ἄριστον εἶναι τὴν ἀλήθειαν εἶπε ἄλλοι 601

475

když člověk přeje si i bohy překonat.
Měj odvahu a miluj — takto bůh to chce.
Svou nemoc, nemocná, hled' nějak překonat,
jsou zaříkání, jsou i slova kouzelná,
lék nějaký se najde na tvou nemoc přec.
Však muži věru pozdě by jej našli,
když samy si my ženy pomoc nenajdem.

SBOR

χορηγῶντες

Tvá chůva, Faidro, radí prospěšnější věc
teď při tvých těžkostech, však tebe chválím též,
ač s menší libostí ty slyšíš chválu mou
a s větší bolestí než stařeny té řeč.

460

FAIDRA

Však to je to, co obce dobře řízené
a lidské domy ničí: příliš krásná řeč. οἱ καλοὶ λόγοι
Vždyť mluvit nemá se, co sluchu lahodí,
spíš to jen, z čeho člověk čest a slávu má.

435

CHŮVA

Proč mluvíš vznešeně? Vždyť není třeba ti
jen pěkných slov, leč muže: rychle ať to zví
a zevrubně mu řeknem všechno o tobě.
Tvůj život kdyby nebyl v této nesnázi
a kdybys byla žena ducha zdravého, ὁυφρών
já pro lásku a rozkoš bych tě nevedla
až sem. Však nyní o to velmi snažím se
tvůj život zachránit, což nelze za zlé mít.

480

FAIDRA

Jak hrozné, co jsi řekla! Zavři ústa již
a nepronášej znovu řeč tak hanebnou!

435

CHŮVA

100 * Je nestoudná, však lepší nežli krásná řeč; => hanebná věta
je prospěšnější čin, jenž tebe zachrání,
než prázdné slovo, pro něž pyšně zemřít chceš.

FAIDRA

505 Sic (probůh!) krásně mluvíš, ale hanebně,
dál nechod! V srdci ještě lásce bráním se,
však budeš-li dál krásně mluvit o špatném,
již klesnu do propasti, před níž utíkám.
↳ nic o propasti luvit není

CHŮVA

570 Když soudíš tak, tys neměla zlou cestou jít, ^{nebe mýje}
tys šla! A proto slyš, co nabízím ti dál:
já doma na lásku mám léky kouzelné
(teď na mysl mi přišly), jimi nemoc tvá
se skončí bez hanby a také rozum tvůj
tím neutrpí škodu, jen se nesmíš bát.
Však od člověka, po němž toužíš, nutno mít
jak symbol kadeř nebo kousek oděvu,
575 a ze dvou potom spojit lásku jedinou.

FAIDRA

A kouzelný ten lék je nápoj, nebo mast?

CHŮVA

To nevím. Prospěch, dítě, poznat chtěj, ne lék!

FAIDRA

Jen strach mám, že se příliš moudrou projevíš.

CHŮVA

Věz, že se lekáš všeho! Čeho bojíš se?

FAIDRA

520 Že Théseovu synu něco vyzradíš.

CHŮVA

Něch toho, dítě! Já to dobře zařídím.

Obrátí se k soše Afrodítině

Jen ty mi pomáhej, ó mocná Kypřanko,
z vln mořských zrozená! Vždyť jinak postačí,
co na mysli mám, říci doma přátelům.

SBOR I. STASIMON (125-564)

Ach Eróte, ach Eróte, ty touhu zažiháš
v očích lidí, které přepadáš,
a probouzíš jim v srdci lásku přesladkou.
Jen nestíhej mě prudce
a nenos neštěstí!

530 Neboť ohně žár
ni slunce nepálí
jak Afrodítin šíp,
ježž metá z rukou svých
Erós, Diův syn.

Marně, marně prolévá krev býků
na březích Alfea a v delfském Foibově okrsku
řecká země,
když nemáme v úctě
Eróta, vládce lidstva,
jenž k milé Afrodítině ložnici
má klíč,
když nectíme jej, ač zkázu
přináší a s ní i strasti všeliké
lidem, jež napadne.

600-1/2
545 A to oichalské hříbě, Iolu*,
dívku nespoutanou lůžkem manželským,
jež dříve nepoznala muže ni snoubence,
odpoutá Afrodíté od domu otce Euryta
a ji, která prchala jak víla, jak divá bakchantka,
za proudů krve a požárů kouře,
za zpěvu krvavých svatebních písní,
dala pak synu Alkméninu, Hérakleovi.
Ach ten nešťastný sňatek!

565 Posvátné hradby thébské
a Dirčin prameni,
dosvědčte, jak Afrodíté
ničí záludně.

Zhubila osudem děsným
Semelu, matku Bakcha, Diova syna —
vždyť byla spálena ohnivým bleskem!
Mocně všechno ničí dechem svým
a přeletuje jak včela.

FAIDRA poslouchala u dveří, co se děje uvnitř

565 Už umlkněte, ženy! Já jsem ztracena!

SBOR

Co hrozného se, Faidro, stalo v domě tvém?

FAIDRA

Jen tiše! Vnímat chci křik uvnitř paláce.

SBOR

Už mlčím. Avšak to je špatný začátek.

* Vyslov I-jo-lu.

FAIDRA

Ach běda, běda mi!

570 Jak nešťastná jsem pro to, co mě postihlo!

SBOR

O jakém křiku mluvíš? Co tím říci chceš?

Ach řekni, jaká zvěst

to zděšení a strach ti, ženo, působí?

FAIDRA

575 Jsem zničena. Sem ke dveřím se postavte
a slyšte, jaký hluk se uvnitř rozléhá.

SBOR

Vždyť ty jsi u dveří, ty tedy poslouvej,
co slyšet z paláce.

580 Jen pověz, pověz nám, co zlého stalo se!

FAIDRA

To Hippolytos křičí, Amazonky syn,
a hroznou řečí plísni moji služebnou.

SBOR

585 Hluk slyším sic, však jasně z něho nemohu
nic rozeznat. Jej zachytit lze tam, kde k tobě
dveřmi pronikl, pronikl ten křik.

FAIDRA

590 Hle, zřejmě nazývá ji bídnu kuplířkou,
že lůžko svého pána hanbě vydala.

SBOR

Jsi zrazena, má milá, zradou přátel svých.

Co ti radit mám?

Ven vyšlo tajemství, čímž ty jsi ztracena.

FAIDRA

Ó běda, běda mi!

SBOR

595 A zrádce je z přátel tvých! - ~~ho~~

FAIDRA

Ze řekla, co mě trápí, tím mě zničila!
Sic s láskou, špatně však mou nemoc léčila.

SBOR

Co chceš teď dělat, když jsi tolik zkusila?

FAIDRA

600 Jen jedno vím, že nyní v tomto neštěstí
lék jediný mi zbývá: zemřít rychle, hned!HIPPOLYTOS *vyběhne z paláce, za ním chůva, která se ho
snaží zadržet*Ó matko země, a ty, slunce zářivé,
jak strašný smysl slov, jež teď jsem vyslechl!

CHŮVA

Mlč, dítě, nežli někdo uslyší tvůj křik!

HIPPOLYTOS

Když hroznou věc jsem zvěděl, mlčet nemohu.

CHŮVA *καί, πρὸς σὲ ὑπέστειτο σοφίης ἐνὸς ἀνδρῶν*605 Já zaklínám tě při tvé krásné pravici!*Prosím, opřít se k...
-> vedle, není tam dno*

HIPPOLYTOS

Dej ruku pryč a na mé šaty nesahej!

CHÚVA

Ach, při kolenou tvých tě prosím, nenič mě!

HIPPOLYTOS

Nač to, když zlého nic, jak pravíš, neřeklas?

CHÚVA *ὁ ἄνθρωπος, ὃς ποτὶ κοινῶς οὐδὲ μὴ οὐδὲ*

Vždyť pro veřejnost, hochu, nebyla má řeč!

HIPPOLYTOS

Je lépe říci mnohým to, co krásné je.

CHÚVA

Ať nezneuctíš, dítě, svoji přísahu!

HIPPOLYTOS

Jen jazyk přísahal ti, avšak srdce ne!

CHÚVA

Ach, co chceš dělat, chlapče? Zničíš přátele?

HIPPOLYTOS *οὐδεὶς ἴσθις ἐστὶ μοι φίλος*

Ó hanba jim! Kdo hřeší, není přítel můj.

CHÚVA

Jen odpouštěj! Vždyť, dítě, lidé chybují.

HIPPOLYTOS

Proč pod paprsky slunce, Die, usadils
nám ženy, ono zlo tak svůdné pro lidi?*ἄχρηστε - κίβδηλον*

Vždyť jestliže jsi chtěl rod lidský rozmnožit,
ta věc se neměla dít nikdy z lůna žen,
620 spíš lidé měli dát jak oběť v chrámech tvých
buď železo neb zlato nebo mědi kus
a kupovat si každý símě dítek tak,
jak velkou oběť přines. Avšak v domě svém
měl bez žen každý bydlet, zcela svobodně —
625 však nyní, když to zlo chcem přivést do domu,
dřív utratíme jmění, které v domě je.

Jak velké zlo je žena, z toho jasné je,
že otec, jenž ji zplodil a pak vychoval,
ji pouští z domu s věnem, aby toho zla
630 se zbavil. S radostí to zhoubné býlí však *ἴσθητον φησὶν*
zas ženich domů přijme. Šatem kráslí pak
tu bídnu loutku svou a šperky krásnými
ji zdobí nešťastník a jmění dává všanc.
Svou strast má, i kdo získal dobré příbuzné
a z nich se těší, ženu má však protivnou,
i kdo má ženu řádnou, avšak k ničemu
má spřízněnce — to zlo on dobrem zahání.

Je nejlíp prostoduchou, všední ženu mít,
jež sedí doma jen a není k ničemu.
640 Však nenávidím moudrou. Kéž bych v domě svém
já neměl chytřejší, než sluší na ženu.
Vždyť Afrodité svede ženy chytré spíš
než hloupé k špatnosti, neb ženám přihlouplým
již chabý rozum brání dělat hlouposti.
645 Kéž ani služky k ženám chodit nesmějí
a s němou, dravou zvěří stýkají se jen,
tak, aby neměly s kým mluvit pospolu
a ani od nich opět slyšet rozhovor.
Však teď ty špatné ženy doma páchají
650 jen špatnosti a služky ven je vynesou.

I tys mi takto, bídna, přišla namlouvat

SC

choť otcovu, jež pro mě je přec posvátná.

Ta tvoje slova smyji vodou pramennou
a uši vypláchnu si. Což jsem špatný snad,
655 když pouhým návrhem se cítím poskvrněn?

Věz dobře, ženo! Chrání tě má poctivost. *Εὐσεβείας* *

Však kdybych z nerozumu nedal bohům slib,
teď bych se nezdržel a vše bych otcí řek.

Však nyní půjdu z domu, dokud v cizině
660 dlí Théseus, a má ústa o všem pomlčí.

A až se s otcem vrátím, potom uvidím,

jak v tvář mu pohlédnete ty i paní tvá:

už budu znát tvou smělost, té jsem okusil! *Del. Barnell*

Kéž obě zhynete! Já nikdy nebudu

665 syt nenávisti k ženám, i když řekne kdos,

že vždy tak mluvím — vždyť ty vždycky špatné jsou.

Buď ať je někdo rozumně žít naučí,

neb dovolte mi stále na ně útočit.

Odejde do domu — *?* *And. Jo*

FAIDRA

Jak nešťastné, jak bedné
jsou osudy žen!

670 Zda mám teď prostředek, zda radu naleznu,

abych rozuzlila tuhle zápletku? *→ před. (nov. Barnell a Kovan)*

Stihl mě trest. Ó země a slunce!

Kam kdy uniknu ranám osudu?

Jak, družky, mám svou trýzeň skrýt?

675 Kdo z bohů bude při mně stát, kdo z lidí mi

buď radou, nebo činem v krivdě pomůže? *→ nepomůže, nebo
je a je to je
střed (střed) myslím*

* Vždyť utrpení, které nyní stihlo mě,
se stává neodvratnou mezí života.

Osud nejhorší ze všech žen mám já.

*εὐδαιμονία τῆς γυναικὸς
καὶ τῆς ἀνδρὸς ἐστὶν ἰσοπέδου!*

SBOR

680 Je po všem, běda, běda! Pomoc služky tvé
se, paní, nezdařila! Je to zlé.

FAIDRA

Ty ženo ničemná, co hubíš přátele,
cos mi to provedla? Kéž chtěl by Zeus, můj děd,
tě bleskem zasáhnout a na prach rozdrtit!

685 Což netušila jsem, cos měla v úmyslu,
a nekázala smlčet, co mi k hanbě teď?

Však ty ses nezdržela, se ctí nikdy už
já nezemřu — je třeba smyslit jinou věc.

On plane v srdci hněvem a pak u otce

690 dá za vinu jen mně, čím ty jsi vinna však

[(i starci Pittheovi oznámí tu věc),] *del. 687*

a řečí hanebnou zem celou naplní.

Ať zhyněš ty i každý, kdo svým přátelům
je svolný špatně pomáhat, ač nechtějí.

CHŮVA

695 Jen, paní, pokárej můj pokus neblahý,
vždyť bolest brání ti věc správně posoudit.

I já však k tomu mám cos říci, svolíš-li.

Jsem oddaná tvá chůva. Na tvou chorobu

lék hledajíc, já našla, co jsem nechtěla.

700 Mít úspěch, potom by mě zvali přemoudrou,
vždyť rozum náš se cení podle úspěchu.

FAIDRA

Je tohle správné snad a mám se spokojit,
že zradíš mě a ještě slovy napadáš?

CHŮVA

705 Dost řečí. Nebyla jsem věru rozumná,
i po tom se však, dítě, můžeš zachránit.

FAIDRA

Už přestaň mluvit. Vždyť tys dobrou radu mi
ni dříve nedala, tvůj pokus skončil zle.
Jdi ode mě hned pryč a sama o sebe
se starej, já své věci dobře zařídím.
710 Však vy mi, urozené dcery troizénské,
tu službu aspoň na mou prosbu prokažte,
že zatajíte, co jste tady slyšely.

SBOR

(Ctná Artemis bud svědkem, dcera Diova,
že nikdy nic z tvých útrap lidem nezjevím.)

FAIDRA

715 Tos řekla krásně. Když jsem všechno zvážila,
já v neštěstí svém našla cestu jedinou,
jak zachovat svým dětem život ve vsí cti
a při nynější ráně sama mít i zisk.
720 Vždyť pro jediný život nezhanobím přec
náš krétský dům a po tom činu hanebném
již před tvář Théseovu nikdy nepřijdu.

SBOR

Chceš provést zlého cos, co nelze napravit?

FAIDRA

Chci zemřít. Ale jak, to ještě uvážím.

SBOR

Bud zbožná!

FAIDRA

Ještě ty mi dobře radit chtěj!
Dnes života se zbavím a tím potěším

925 i Afrodítu, jež mě vrhá do zkázy.
Je ale hořká láska, které podlehnu.
Má smrt však bude zkázou také druhému,
730 at doví se, že nemá při mém neštěstí
být pyšný, a až pozná se mnou následky
mé choroby, at skromným být se naučí.

6ω φρασίν
Rychle odejde. Za ní chůva

NÁČELNICE SBORU

! II. STAS 19 (932-995)
Kéž bych se ocitla
v hlubokých propastech země,
kéž bůh by mě proměnil v ptáče
a umístil mě v hejnech opeřenců,
735 zalétla bych k vlnám
břehů adrijských,
k vodám Éridanu,
kde roní v tmavý proud dívky ubohé
v lítosti nad Faëthontem
740 slzy, jež tuhnou
v lesklý jantar.

Kéž bych se dostala na břeh
zpěvných Hesperidek,
na břeh rodící jablka,
kde uzavírá plavcům další cestu
vládce tmavého moře;
ten bydlí na posvátném okraji nebe,
jež Atlás podpírá,
745 v místech, kde z Diovy komnaty proudí
prameny nesmrtelné
a živná posvátná země
skýtá blaženost lidem.

764 Ty bělokřídlý krétský korábe,
který jsi rozbouřenými
vlnami moře
mou paní přivezl/
z domova šťastného
k neblahému sňatku!
S nešťastným znamením
přiletěla loď
od krétské země,
mořem omývané,
do slavných Athén, kde plavci
uvázali spletené konce lan
u břehů Múnychie
a vstoupili na pevnou zem.

765 Proto jí zdrtila srdce
vášeň bezbožné lásky,
hrozná nemoc z vůle Afrodítiny.
Podlehne té těžké ráně
a ze stropu svatební síně
smyčku si spustí a zadrhne
své bělostné hrdlo.
Má hrůzu z mocné bohyně
a přednost před životem
dá slavné pověsti.
Tak vysvobodí duši —
i z nešťastné své lásky.

SLUŽKA mluví za scénou III

76 Ach běda, běda!
Sem všichni pospěšte, kdo blízko domu jste!
V smyčce visí paní, Théseova choť.

SBOR

Ach běda, běda, konec! Není královna
už živa, uškrcena je už v oprátce!

CHŮVA

762 Proč nespěcháte? Ať sem někdo přinese
meč dvojsečný, jímž přetnem smyčku na šíji.

NÁČELNICE I. POLOSBORU

Co dělat, družky? Máme vniknout do domu
a z utažené smyčky paní vyprostit?

NÁČELNICE II. POLOSBORU

785 Nač to? Což nejsou uvnitř mladí sluhové?
Vždyť není bezpečné být příliš horlivý.

SLUŽKA mluví k sluhům v domě

To mrtvé tělo vzpřimte, rovně položte!
Mí páni měli divnou domu strážkyni!

SBOR

Jak slyším, zhynula ta žena nešťastná,
vždyť už ji právě mrtvou kladou na máry.

THÉSEUS přichází s vavřínovým věncem na hlavě

790 Co je to za křik v domě, ženy, nevíte?
Já zaslechl jsem žalný nárek služebných.
Můj dům mi neotvírá brány, nevitá
mě jako poutníka z míst svatých radostně.
Či potkalo cos zlého starce Pitthea?
795 Už pokročil věk jeho, smutné však i tak
by pro nás bylo, kdyby dům náš opustil.

SBOR

To neštěstí se věru starců netýká,
svou smrtí, Thésee, tě mladí zarmoutí.

THÉSEUS

Z mých dětí některé, ach, přišlo o život?

SBOR

800 Ty žijí, matka však je mrtva — jaký žal!

THÉSEUS

800 *εκα θυῶν θυῶν*
Že choť má zhynula? A jakou nehodou?

SBOR

Ta smyčkou provazu si hrdlo zadržla.

THÉSEUS

800 *3^a ἀπὸ συμπλοῦς θυῶν*
Mráz zármutku ji sežeh, či zlá nehoda?

NÁČELNICE SBORU

805 *SBOR*
Jen tolik víme: k domu tvému, Thésee,
jsem přišla právě truchlit nad tvým neštěstím.

THÉSEUS

810 Když nešťastný jsem poutník, běda, běda, proč
mám tímto věncem z listí hlavu ovitou? *sc.*
Hned kolík vyjměte a od bran závory
pryč dejte, sluhové, ať spatřím s bolestí
svou ženu, která smrtí svou mě zničila.

Οὔτραί σε δὲρθε παλάce α je vidět Faidru na mářách

SBOR

Ach ty ubohá, jaké neštěstí!
Tys tak trpěla

a jednala, že celý dům jsi zničila.
Ach ta tvá odvaha! Tvá násilná smrt,
s bezbožným jednáním spjatá, *može*
čin tvé ubohé ruky.
Kdo, ubohá, tvůj život halí v tmou?

THÉSEUS

Ach jaká jsou to muka! Já, město, utrpěl
strast největší z mých strastí. Osude,
jak jsi těžce doleh na mne, na můj dům!
820 Ach nečekaná hanba ze msty někoho!
Vše je už ztraceno, již nelze dále žít!
Jak velké moře zla vidím, ubohý,
že nemohu z něho nikdy vyplout již
824 a zachránit se z vln toho neštěstí.

826 Jakým slovem mám já nešťastný tvou sudbu
označit, ach ženo, tvůj osud přetěžký!
Jako ptáče z rukou jsi mi ulétla,
zmizelas mi rychlým letem do Hádu.

830 Ach běda, krutá bolest, bolest ukrutná!
Tu vinu nesu zřejmě z pradávných už dob,
za vinu někoho z mých předků bůh se mstí.

SBOR

835 Ty nejsi, králi, sám, jež stihl tento žal,
jak mnoho jiných ztratils pečlivou svou choť.

THÉSEUS

840 Chtěl bych pod zem jít, v temno podzemí,
chtěl bych zemřít již, ach, já nešťastný,
o styk nejmilejší s tebou oloupen.
Spíše mne než sebe ty jsi zničila,
od koho a proč ti, ženo nešťastná,
do srdce se vkradla na smrt myšlenka?

Řekne mi snad někdo, co se stalo tu,
či můj dům má zástup sluhů nadarmo?
Ach běda, nelze snést
ani vyslovit ten žal, tak hrozný žal,
jenž naplnil můj dům a mne zahubil!
Je pustý teď můj dům a děti sirotci.
Opouštíš mě, drahá, ach, opouštíš mě, běda,
ty nejvzácnější z žen, co světlo sluneční
850 jich vidí a co v noci hvězdy zářící.

SBOR

Ach běda, ubohý, jaké neštěstí
sklíčuje tvůj dům!
855 Mé oči tonou v slzách nad tvým osudem,
ale už se hrozím pohrom budoucích.

THÉSEUS

Však ejhle, co
as značí toto psaní, které připjala
si na svou drahou ruku? Co mi sdělit chce?
To jistě nešťastná mi dopis napsala,
snad přání, jež se týká dětí, manželství?
860 Strach neměj, ubohá, z žen žádná nevstoupí
již v Théseovo lože, ani v jeho dům.
Svůj zlatý prsten, hle, jak mrtvá vtiskla sem,
ten otisk prstenu se na mě usmívá.
865 Hned stužku rozváže a pečeť uvolním,
ať vidím, co mi říci chce ta destička.

SBOR

Ach, bůh nám nese pro změnu
zlo nové k starému. Po všech strastech už
se bojím, že mi určen život takový,
jenž není životem. Ach běda, přeběda,

870 je zničen dům mých pánů.
[Ach božstvo, je-li možné, nenič tento dům
a vyslyš prosbu mou. Vždyť z letu ptáků, hle,
jak věstec vidím již tak blízko neštěstí.]

THÉSEUS

875 Ach, nové zlo se druží ke zlu starému,
jež nelze skrýt ni zjevit. Ach já nešťastný!

SBOR

Co je to, řekni, jestliže to slyšet smím.

THÉSEUS

880 Ten dopis křičí, křičí přehrozně! Ach, kam
mám prchnout tíži zla? Jsem zdrcen, ubohý!
Ach jakou, jakou zvěst jsem poznal v písmě tom,
jež volá o pomstu!

SBOR

Co říkáš, předzvěstí je, žel, zas nových běd!

THÉSEUS

Zlo zhoubné, nezměrné už nelze udržet
dál za branou mých úst — ach město,
město mé!

Čte Faidřin list

885 „V mé lůžko Hippolytos silou, odvážně
se vedral — neděsil ho Diův přísný zrak.“ — *piel **
Tři přání, Poseidóne, můj otče, slíbils mi
kdys vyplnit. A je-li platný ten tvůj slib,
jest první z těch tří přání: Mého syna znič,
890 dej, aby nepřežil již tento dnešní den!

* εὖ σε γερνὸν ζῆνός ἔργῳ δειπιδέου

SBOR

Ach probůh, vladaři, své přání odvolej!
Svou chybu brzy poznáš! Jen mě poslechni!

THÉSEUS

To nelze! Navíc já ho vyštvu ze země,
tak z neštěstí dvou jedno jistě stihne ho:
895 Buď splní Poseidón, jak slíbil, přání mé
a mrtvého jej sešle do bran Hádových,
neb vyhnán z této země bude v cizině
kdes bloudit a tam trpce život povleče.

SBOR

900 Hle, Hippolytos sám, tvůj syn, a v pravý čas
sem přichází. Nech stranou, vládce Thésee,
zlý hněv a zvaž, co tvému domu na prospěch!

HIPPOLYTOS

Tvůj křik jsem, otče, zaslech, proto spěchám sem,
však neznám příčinu, proč takto naříkáš,
a proto bych si přál ji slyšet od tebe.

905 Ach, co se stalo, otče? Vidím tvoji choť
zde mrtvou. Jaký div, že žasnu velice!

Já opustil ji právě — není dlouho to,
co ještě hleděla v zář jasnou sluneční.

Co potkalo ji zlého? A jak zhynula?

910 To dovědět se, otče, od tebe chci teď.

911 Ty mlčíš? Nepomáhá mlčet v neštěstí.

912 Vždyť srdce, které touží všechno vyslechnout, del. Barrele

913 i v neštěstí se zjeví takto dychtivé.]

914 A nesluší se, otče, abys pohromy

915 své tajil přátelům, ba víc než přátelům.

THÉSEUS

820 Ó lidé, kteří marně mnoho zvidáte,
nač na sta uměním se snadno učíte,
jste schopni všechno nalézt, poznat, jedno však
jste nestihli a neumíte to:
jak nerozumné lidi učit rozvaze.

HIPPOLYTOS

925 To byl by schopný mudrc, jenž by přinutil
i lidi nerozumné myslet rozumně.
Však, otče, není čas vést vtipné rozpravy,
mám strach, že neštěstí ti jazyk pomátlo.

THÉSEUS

925 Ach, měli by mít lidé jasné vodítko, δέκτα
jak rozpoznávat přesně přátel smýšlení,
kdo opravdový přítel a kdo nikoliv;
i dvojí řeč by měli všichni lidé mít, ἴσως ἢ ἄλλως
tu první správnou, druhou podle náhody.

930 Řeč správná vyvracela by pak nesprávnou
a nemuseli bychom být pak klamáni.

HIPPOLYTOS

935 Což někdo z přátel pomluvil mě u tebe,
že já teď trpím, ač jsem zcela bez viny?
Jsem, otče, z tebe zděšen: děsí mě tvá řeč
tak zmatená a zcela proti rozumu.

THÉSEUS

Ach běda lidské mysli! Kam až dospěje?
Kde bude konec smělosti a drzosti?
Vždyť poroste-li v každém lidském životě
a každý bude horší nežli předchůdce,

940 pak budou muset bozi k světu našemu
zem jinou ještě přidat, jež by pojala
ten zástup lidí zlých a nespravedlivých.

Jen hleďte na tohohle: Je to vlastní syn,
a hanobil mé lože! Usvědčila ho

945- ta mrtvá, že je zřejmě padouch největší.

A když už ty ses takto poskrnil, svou tvář *
mi ukaž a hled' otci přímo do očí!

Ty s bohy že máš styk jak člověk výtečný?

Ty že jsi rozvážný a prost vší špatnosti?

950 Tvým chloubám nevěřím, sic bohům přičet bych,
že z neznalosti své si vedou nemoudře.

Nuž chlub se dál a jez jen stravu bezmasou
a kramař se zbožností. Řid' se Orfeem,
dál třešti a měj v úctě knižní učenost.

955 Jsi chycen a já radím všem, ať prohají
před lidmi takovými, co řečí vznešenou
jen svádějí, a pášou samou hanebnost.

Má choť je mrtva. To tě, myslíš, zachrání?
To nejvíc proti tobě svědčí, padouchu!

960 Vždyť jaká přísaha a které svědectví
je silnější než její? Trestu neujdeš.

Ty řekneš: „Chovala zášť ke mně, neboť je
syn nevlastní vždy vlastním dítkám na obtíž.“

Ta podle tebe život špatně prodala,
965 když záštím k tobě zničila to nejdražší?

Což pošetilost je jen ženám vrozena,
a mužům ne? Já sám znám mladíky a ti
nic nejsou pevnější než ženy, kdykoli
jim Afrodité mladou hlavu poplete.

970 A to jen, že jsou muži, je jim k prospěchu.

Však proč tu nyní s tvými slovy zápasím,
když nejjistější svědek — mrtvá — tady je?
Ty z této země hned jak vyhnanec se klid,

975 ni do Athén mi nechod', bohy stavěných,
ni v země končiny, kde vládne kopí mé.
Vždyť jestli nepomstím, čím ublížilš mi, pak
mi nedosvědčí Sinis na Isthmu, že jsem
ho usmrtil, že prý se marně vychloubám,
a ani družky moře, skály skeirónské,
980 mi nepotvrdí, že jsem přísný k zločincům.

NÁČELNICE SBORU

Já nevím, zda snad smím dál z lidí někoho
zvát šťastným — vždyť se hroučí štěstí nejvyšší.

HIPPOLYTOS

Tvůj hněv je hrozný, otče, mysl vzbouřená!

985 Ne, není pěkná věc, ač slovy pěknými
ji hájíš, kdyby tak ji někdo odhalil!

Já nemám schopnost mluvit pěkně před davem,
jen v kroužku druhů svých jsem zběhlejší i já.

I to má přednost: ti, kdo před moudrymi jsou
jen chabí v řeči, mluví krásně před lidem.

990 Teď musím se však ozvat, když mě postihlo
to neštěstí... A nejdřív řeknu, jak jsi chtěl

mě zaskočit a zničit, neboť myslel sis,
že nemohu se hájit. Toto slunce, hle,

995 i zemi vidíš — na ní rozvážnější muž,
než já jsem, nežije, i když to popíráš.

Já předně dovedu ctít bohy a též mít
kruh přátel, kteří nepáchají bezpráví

a kteří stydí se i radit k špatnostem
či v hanebnostech na pomoc být přátelům.

1000 Též z druhů svých si, otče, posměch netropím,
jsem stejný přítel blízkým jako vzdáleným.

Jen jednoho jsem prost, v čem polapils mě teď,
jak soudíš: dodnes nevím, co je ženu mít.

*ἀντιπαρθεῖς ἡρώτα πῶς ἴσθης ἄσπασιν

7005 Tu věc jen z doslechu a z obrazů jen znám. 2

A ani nejsem dychtiv oči upírat
k těm věcem, neboť duši mám já panickou.

* Má mravnost stejně tě však nepřesvědčí: sám
pak musíš dokázat, jak jsem se pokazil. *

7000 Což vynikala snad svou krásou tělesnou
ta žena nade všemi? Či jsem naději
snad choval, že tím sňatkem podědím tvůj dům?
Pak byl bych pošetilý, nerozumný muž!

Což příjemné je moudrému být u moci?
Ach není, není, leč když mysl pomátla
těm lidem samovláda, jimž je po chuti.

Já prvním chtěl bych být jak vítěz v závodech
zde v Řecku konaných, však v obci druhý jen
a s nejlepšími z přátel šťastně vždycky žít.
Tam bez nebezpečí bych mohl činný být:

7020 v tom požitek je větší než být vladařem.

Jen jedno neřek jsem, vše ostatní už víš.

Vždyť kdybych měl já svědka, jako jsem já sám,
a hájil jsem se v čas, kdy žila ona, pak
bys při šetření poznal pravé viníky.

7025 Sám strážce přísah Zeus mi svědkem nyní buď,
i Zem, že nikdy jsem se nedotkl ženy tvé,
že nechtěl jsem to, ani neměl v úmyslu.

7030 A jsem-li ničemník, ať zhynu potupně
a neslavně, ať bloudím, zbaven domova
a obce, jako psanec, ať pak nepřijme
mé tělo po mé smrti moře ani zem. *

Zda z bázně zničila svůj život žena tvá,
to nevím, neboť nesmím více povědět.

7035 Ta správně vedla si, ač nejednala správně, 7 do nemuže 2036
já měl jsem rozvahu, však špatně užil jí. = 2037

NÁČELNICE SBORU

Své obvinění pádně ty jsi vyvrátil,
když bohům přísahals, což velká záruka.

THÉSEUS

7040 Zda není kouzelník neb čaroděj ten muž,
když spoléhá, že tímto klidem omámí
mou duši on, jenž svého otce zneuctil.

HIPPOLYTOS

I ty tak jednáš, otče, velmi divím se:
Vždyť kdybys byl můj syn a já byl otec tvůj
a já měl za to, že ses dotkl ženy mé,
hned zabil bych tě, ne však ztrestal vyhnanstvím.

THÉSEUS

7045 Jak znamenitě mluvíš? Tak však nezemřeš!
Smrt *rychlá* příliš malý trest je bezbožným!
Když takovýto zákon sám sis uložil,
jak z vlasti vyhanec se toulej po světě
a trpký život budeš snášet v cizině,
7050 neb *tato* odplata je pro bezbožníka. 2051 2052 2053 2054

HIPPOLYTOS

Co, běda, činit chceš? Což nepočkáš, až čas
vše vysvětlí — a ty mě z vlasti vyháníš?

THÉSEUS

Tys tak mi protivný, že kdybych mohl jen,
až k Pontu bych tě hnal, až tam, kde končí svět.

HIPPOLYTOS

7055 Což bez soudu snad chceš mě vyhnat ze země,
nic nedbat věštců, přísah a mé záruky?

7055 7037

THÉSEUS

Zde dopis, v kterém nejsou žádné tajnosti,
tě spolehlivě viní. Proto nedbám já
nic o ptáky, co krouží nám tu nad hlavou.

HIPPOLYTOS

060 Proč nerozvážu, bozi, vlastně jazyk svůj,
když proto, že vás ctím, mám nyní zahynout?
Ach ne! Vždyť nevěřil by stejně, kdo by měl,
a já bych marně zrušil danou přísahu.

THÉSEUS
ἐὸ θεῶν

Ach běda, ta tvá zbožnost, to bude má smrt!
Co nejrychleji opusť zemi otcovskou!

HIPPOLYTOS

Kam obrátím se, chudák? V cí dům přátelský
mám vejít, když jsem vyhnán z této příčiny?

THÉSEUS

Jdi tam, kde svůdce žen jak hosty vítají
a spoluochránci je svého domu zvou.

HIPPOLYTOS

1070 Ach jak to srdce rve a k slzám ponouká,
když bídíkem se jevím, jak si myslíš ty!

THÉSEUS

Tys tenkrát vzdychat měl a napřed rozmýšlet,
když odvážil ses znectít otcí manželku!

HIPPOLYTOS

1075 Ach kéž bys mohl, dome, nyní vydat hlas
a dosvědčit, zda já jsem člověk ničemný!

THÉSEUS ukazuje na Faidřinu mrtvolu

Ty moudře k němým svědkům teď se utíkáš!
Žes bídák, dokazuje čin tvůj beze slov.

HIPPOLYTOS

Ach běda!

Kéž stál bych proti sobě, hleděl na sebe!
Jak zaplakal bych nad svým krutým neštěstím!

THÉSEUS

1080 Tys zvyklý mnohem víc sám sebe v úctě mít
než řádný být a jednat zbožně s rodiči.

HIPPOLYTOS

Má matko nešťastná, mé trpké zrození!
Kéž nikdo z přátel není synem nevlastním!

THÉSEUS

1085 Pryč, otroci, ho vlečte! Neslyšeli jste,
že za psance už dávno jsem ho prohlásil?

HIPPOLYTOS

Ten zpláče, kdo se z nich mě dotkne! Jen ty sám
mě vyžeň z této země, přeješ-li si to!

THÉSEUS

To udělám, když hned můj rozkaz nesplníš.
Mě vůbec nedojímá to tvé vyhnanství!

HIPPOLYTOS

1090 Je zřejmě rozhodnuto! Ach já nešťastník! *
Vím, jak to je, však nevím, jak to říci mám!
Ó Artemido ctná, mně z bohů nejdražší, SC. ?

* ... ἐὸν δὲ ἐγὼ,
ὡς οἶσα μὲν ἄντι, οἶσα δ' οὐκ ἔπιως φράσω

7095 má družko na lovu i v odpočinku, pryč
 jdu z Athén slavných — sbohem, město, otčino
 ty Erechtheova, i pláni troizénská,
 jež tolik radostného máš pro mladý věk,
 buď sbohem! Naposled tě vidím, zdravím dnes.
 Mí mladí zdejší druzi, pojdte se mnou již SC.
 se rozloučit a z vlasti vyprovodte mě.
 7700 Už ctnostnějšího muže nevidíte, *δύο δωροδοκίους*
 i když má jiný názor o mně otec můj.

*Odejde stranou, Théseus s družinou jde do domu. Mrtvolu
 Faidřinu odnesou dovnitř paláce -> 272 20*

SBOR III. ΣΤΑΣΙΝΟΥ 7702 - 7750

672.2
 7705 Kdykoli myšlenka na bohy
 vstoupí mi na mysl,
 co strastí ze mne snímá!
 Má skrytá důvěra v božský rozum
 však mizí, kdykoli spatřím
 činy a osudy lidí.
 Všechno se ze všech stran mění,
 lidský život se utváří
 pokaždé jinak
 7770 a stále je pln strastí.

672.2
 7775 Kéž by mi na moje prosby
 dopřála božská sudba
 pokojně žít a srdce
 mít bolestí nedotčené. *sofa*
 Ať nejsou názory mé
 ve všem správné,
 ani však chybné;
 a chování své ať měním ve vlídnost,
 jak poměry velí.

7730 Má mysl se kalí, *- 7709e*
 když vidím to neštěstí náhlé.
 Vždyť věděly jsme, věděly,
 jak do jiných krajů
 je hněvem otcovým hnána
 hvězda, jež v hellénské zemi
 zářila nejjasněji.
 Písčité břehy blíž města, vy horské lesy,
 kde s rychlými psy on lovíval zvěř
 v družině Diktyzny mocné!

7740 Už nikdy nesedne na venetské hřebce
 a nenaplní dupotem hbitých koní
 závodní dráhu
 po obvodu Bažin.
 Píseň, kterou zněly stále jeho struny,
 již zmlkne v domě otcovském.
 Bez věnců bude odpočinek
 dcery Létiny v hluboké trávě,
 kde si ráda hověla.
 7740 Vyhnáním tvým se pro dívky skončil
 závod o sňatek.

7745 Já pak v slzách nad tvým neštěstím
 budu líčit strašlivý tvůj osud.
 Ach matko nešťastná,
 marně rodilas!
 Já na bohy se hněvám. *ΑΥΤΕΛΟ ΝΕΟΓΕΝΙΩΝ*
 Ach běda, běda, družné Charitky,
 proč z tohoto domu a z otcovské země
 7750 svolujete vyhnat chudáka,
 který se ničím neprovinil!

NÁČELNICE SBORU

SC.

Hle, Hippolytova vidím průvodce,
jak rychle k domu běží, v tváři zachmuřen.

POSEL

7755 Ó ženy, kam mám jít, kde najdu Thésea,
jenž vládne této zemi? Víte-li to, pak
mi řekněte, kde je. Snad uvnitř v domě zde?

SBOR

Teď právě Théseus sám ven z domu vychází.

POSEL

Zvěst hodnou zármutku ti nesu, Thésee,
a rovněž občanům zde v městě Athénách *
i všem, kdo žijí tady v zemi troizénské.

THÉSEUS

7760 Co je? Což nějaké zas nové neštěstí
snad stihlo obě tato města sousední?

POSEL

Již není Hippolyta, lze-li říci tak,
již malou chvilku jen má vidět slunce svít.

THÉSEUS

7765 Čí vinou? Což se kdos jak nepřítel naň vrh,
když násilím, jak otcí, zneuctil mu choť?

POSEL

Jej zahubilo vlastní vozu spřežení
a přání, které ty jsi o svém synovi
sám prones k svému otcí, vládci moří všech.

THÉSEUS

4770 Ó probůh, Poseidóne, vpravdě tedy jsi
mým otcem, když jsi moji kletbu vyslyšel.
A řekni mi, jak zhynul, jak ho zasáhla
svým mečem Spravedlnost, že mě zneuctil?

POSEL

7775 My blízko břehu, který příboj bičuje,
jsme hřívý koní hřebly česali a tam
jsme lkali, neboť přišel posel nějaký
a řek, že v této zemi nikdy nebude
už Hippolytos žít, zle vyhnán od tebe.
K nám na břeh přišel pak s tou zprávou žalostnou
i Hippolytos s pláčem. Jemu v patách šel
i jeho mladých přátel zástup nesmírný. → 1038
Ten po chvíli pak přestal bédovat a řek:
„Proč takto lkám? Je třeba otce poslechnout!
Už zapřáhněte tažné koně, sluhové,
mi k vozu. K této obci já už nepatřím.“

Tu po těch slovech každý z nás si pospíšil
a rychleji, než lze to říci, koně jsme
již přistrojené postavili před pána.
Ten skočí na vůz, právě v důlky pro nohy,
a rukou z kraje vozu strhne otěže.

7780 Však nejdřív rozpráh ruce, k bohům volaje:
„Ať nežijí, ó Die, jsem-li ničema! *si kakhog tis (pouk) 1038*
Kéž pozná otec, jak mě hanobí, buď až
já zemřu, nebo dokud hledím na slunce!“

Vtom do ruky vzal bodec, koně pobídl.
My sluhové jsme pak šli podle vozu s ním
a poblíž koní pána provázeli jsme
dál cestou do Argu a v epidaurský kraj.
Když do pustých pak končin jsme už vjížděli,

7200 je na těch stranách země jakés pobřeží,
jež leží u zálivu sarónského již.
Tam rachot z hlubin kdes, až mráz šel po těle,
jak Diův hrom se ozval mocným duněním.
Tu koně zdvihli hlavy, uši do výše,
sluch bystrili a nás strach hrozný napadl,
ten rachot odkud je. Když k břehu hlučnému
jsme pohlédli, vtom vlnu zhlédnem obrovskou,
jež sahala až k nebi, takže odňala
mým očím pohled na břeh skeirónský a s ním
nám Isthmos skryla a též Asklépiův mys.

7270 Pak vzdula se a hrozné pěny chuchvalce
hned stříká kol a dechem větru mořského
se valí na břeh, tam, kde čtyřsprežní byl vůz.
V tom strašném vlnobití vlna vyvrhla,
hle, na mořský břeh býka, strašnou obludu.
Řev býkův celou zem hned naplnil a kol
zněl ozvěnou až hrůza. Kdož to viděli,
těm zdálo se, že pohled na to nesnesou.
Hned nato strašná hrůza padne na koně:
naš pán však, dobře znalý zvyků jezdeckých,
hned trhl otěžemi a již řemením
zpět táhne koně jako lodník kormidlo
a přitom celým tělem nakloní se vzad.
Ti zakousnou se do uzd v ohni zrobených
a tryskem pádí s vozem, pranic nedbají,
čí ruka řídí je, nic na kovaný vůz,
nic na otěže. Když pak opratěmi chtěl
pán jejich řídit běh, kde byla změkklá zem,
býk objevil se vpředu, aby je hnal zpět,
a k šílenosti děsil vozu sprežení.

Když koně splašení se hnali ke skalám,
tu tiše se k nim blížil, běžel u vozu
tak dlouho, až pak zvrhl vůz a převrátil,

jak narazilo kolo vozu na skálu.
Vše bylo směsí trosek. Vzhůru létaly
jak zákolníky, tak i duté hlavy kol.
On sám se přitom chudák zaplet v otěže
a po zemi byl smýkán v smyčkách řemenů.
I rozbíjel si drahou hlavu o skály
i údy tříštil si a křičel strašlivě:

7270 „Ach stůjte, klisny u mých žlabů krmené,
a neničte mě! Zhoubná kletbo otcova!
Kdo zachránit mě přijde, když jsem bez viny?“

To chtěli mnozí z nás, však nestihli jsme jej
a vzadu zůstali. On, ani nevím jak,
se vyprostil pak z pout těch tenkých opratí
a klesl — ještě dýchá sotva znatelně.
Však koně i ta bídná býčí obluda
se ztratili v tom kraji skalin, nevím kde.

7280 Já, pane, ovšem jsem jen otrok v domě tvém,
však nebudu ti nikdy moci uvěřit,
že syn tvůj Hippolytos člověk špatný byl,
i když se celé ženské plémě oběsí
a někdo popíše i celý ídský les,
já přesvědčen jsem o něm, že je šlechetný. *ἐσθητόν*

SBOR

7285 Ach, novou pohromou se vrší neštěstí,
již osud doléhá a nelze uniknout.

THÉSEUS

7290 Tvá řeč mě potěšila, neboť nenávist
mám k postiženému. Že ale bohy ctím,
i jeho — vždyť je můj —, já nad tím neštěstím
už nemám ani radost, ani zármutek.

POSEL

Co tedy? Máme toho ubožáka snad
sem přivést, či co dělat tobě po vůli?
To rozvaž. Budeš-li se řídit radou mou,
pak k nešťastnému synu krutý nebudeš.

THÉSEUS

1265 Nuž přiveďte ho sem, ať svýma očima
1266 ho spatřím, neboť popřel lůžka znectění,
1267 a slovy ho i trestem božím usvědčím.

Posel odejde

SBOR

(IV. STASIMON 1268-1282)

Nad myslí nezkrotnou bohů i lidí vládneš
ty, Afrodító, a s tebou Erós,
jenž na svých pestrých křídlech
rychle oblétá
celou hlučnou zem
i moře slaných vod.
Okřídlený Erós sžihá k šílenství
srdce každého, do něhož se opře
svou zlatou září,
i horské šelmy, i mořská zvířata
a vše, co pod žhavým sluncem
země živí — i lidi.
Nade vším ty vládneš jediná, Afrodító,
svou královskou mocí.

ARTEMIS *objeví se ve výši*

Poslyš mě, vznešený synu Aigeův,
je to můj rozkaz,
já, Artemis, to mluvím, dcera Létina.
O bídny Thésee, proč máš radost z toho,

žes tak bezbožně syna svého zabil?

Vylhaným slovům své choti jsi věřil, *ψευδές λόγους*
ač důvody nebyly zřejmé.

1290 Proč hluboko v zemi se neskryješ studem?

Proč jako pták se vzhůru nevzneseš
a nezačneš nový život ve vzduchu,
abys té pohromě unik?

1295 Vždyť nemáš už právo i nadále žít
mezi řádnými lidmi!

Slyš, Thésee, jak stihlo tě to neštěstí,
ač nic ti neprospěji, jen tě zarmoutím.

Já ukázat ti jdu, jak v srdci šlechetný
byl syn tvůj, aby mohl zemřít ve vši etí,
jak choť tvá vášní plála i jak částečně
si vedla poctivě. Ta bohyně, jež zášť
má svrchovanou k ženám Inoucíím k panenství,
v ní žhavou lásku k tvému synu vznítla.

1300 Ač zkoušela, jak zmocí vášeň rozvahou, *συνήλθε*
1305 přec nechtíc podlehla své chůvy pletichám,
jež pod přísahou řekla tvému synovi

o trýzni choti tvé. Ten čistý byl a svěst
se nedal; že byl zbožný, neporušil též
svou přísahu, i když jsi ty mu ublížil.

1310 Tvá choť však ze strachu, že pravda vyjde ven,
list lživý napsala, a syna tvého tak
tou lstí svou zhubila — tys přec jí uvěřil!

THÉSEUS

Ach běda!

ARTEMIS

*
Má řeč tě bodá, Thésee? Jen klidně dál
má slova slyš a bĕduj potom ještě víc!

* ΣΥΝΕΛΘΕ ΕΞ ΕΓΓΥΣΤΩΝ, ΑΡΤΕΜΙΣ

7375 Víš, že ti slíbil otec splnit prosby tři?
Z těch jednu proti svému synu zneužil,
ty bídáku! — Ji poznat měl tvůj nepřítel!
Tvůj mořský otec tedy splnil poctivě,
co bylo třeba, když ti jednou slib ten dal.
7320 Ty jemu jako mně se jevíš zlosynem,
když ani hlasu věstců, ani svědectví
jsi nevyčkal, nic nezkoumal a nenechals
to času rozhodnout, a proklels rychleji
než třeba svého syna — tímš ho usmrtil!

THÉSEUS

Kéž já bych zhynul, paní!

ARTEMIS

7325 Spáchals hrozný čin,
i ty však ještě můžeš dojít milosti!
Vždyt Afrodité chtěla tohle neštěstí,
čímž ztišila svůj hněv. Ten zvyk je u bohů: ^{věť}
z nás nikdo nechce bránit snaze toho, kdo
chce něco konat, nýbrž ustoupíme vždy.
Věz dobře, kdybych však se Dia nebála,
já hanbu takovou bych nyní neměla,
že nechala jsem zemřít muže z lidí všech
mi nejmilejšího. Však výtku špatnosti
tvé vině předně snímá, žes nic nevěděl,
a potom, že ta mrtvá žena užila
slov tolik průkazných, že tys jí uvěřil.
Tím ovšem nejvíc tebe stihla pohroma,
i mě však rmoutí to. Nic bohy netěší,
7340 když zbožní zmírají, však zato hubíme ^{svobodu}
i s dětmi a též s domy lidí ničemné.

Objevuje se Hippolytos podpírán dvěma sluhy

SBOR

Už ten ubožák přichází sem.
Jak má zohavené své mladé tělo
i rusou hlavu! Ach jaká to jen strast,
jak dvojité hoře seslané božstvem
stihlo tento dům!

HIPPOLYTOS

Ach, ach! Ach, ach!
Já nešťastný tvor! Jak jsem zohaven
zlovolnou kletbou zlovolného otce! *¹
7350 Já ubohý jsem zničen, běda, běda mi!
Jak mi bolesti v hlavě škubají
a mozek je v jediném ohni!

K jednomu ze sluhů

Počkej, ať polevím zemdlenému tělu!
Ach spržení ty hrozné, ach koně, které já
svou vlastní rukou krmil, ^{SC. nov. mě mluví}
a vy jste mě zničili, k smrti usmýkali! ^{sluhové}
Ach, ach! Probůh, sluhové, pozorně jen
se dotýkejte těla, plného ran!
Kdopak mi stojí zde po pravém boku?
Dobře mě držte a táhněte rovně
mě přenešťastného, ježž otec proklel
v osudném poblouznění.
Die, ach Die, ty díváš se na to?
To jsem já, čistý, jenž bohy jsem ctil, *
7365 já, jenž rozvahou ostatní předčil,
teď mám zničený život
a zřejmě musím
vstoupit již do Hádu pod zem,
ač s úsilím jsem marně se snažil
žít před lidmi zbožně.

* 85 ὁ ὀσάνος ἐγὼ καὶ δροσένιος
85 ὁ σωφροσύνης τῶνος δροσένιος

7390 Ach, ach! Ach, ach!
 Teď bolest, ach, bolest mnou proniká.
 Pustte mě, ubohého,
 ať přijde Smrt a vysvobodí mě!
 Vy mě, chudáka, hubíte však znovu.
 Ach jak toužím já
 být dvojhrotým oštěpem proklán
 a navždycky skončit svůj život!
 Ach neblahá otcova kletba!
 Už z příbuzných rodu, jenž proléval krev,
 už z pradávných předků to zlo se rozrůstá
 a únavy nezná.
 Proč však postihlo mě, jenž nemá
 na oné křivdě nejmenší vinu?
 Ach běda, co mám říci?
 Jak skončit mám život, jak zbavit se mám
 trýzně té nemilosrdné?
 Kéž černá osudná Smrt, černá jak noc,
 mě zahalí přenešťastného
 a navěky uspí!

Zatím sluhové položí Hippolyta (na lehátko vynesené z domu)

ARTEMIS

7390 Jak velké neštěstí tě stihlo, ubohý!
 Tvá mysl šlechetná tě v zkázu uvrhla! *

HIPPOLYTOS

Běda!
 Ó vánku božské vůně! Vnímám tě, a již
 i cítím úlevu, ač zle jsem postižen.
 Je někde v těchto místech božská Artemis?

ARTEMIS

Tvá nejmilejší z božstev, ubohý, je zde.

* τὸ δ' ἐβλαβένος ἐστὶν ἄνθρωπος ἰππολύτου

HIPPOLYTOS

7385 Ó vidíš, paní, jak já trpím, ubožák?

ARTEMIS

⌈ Ba vidím, nesmím však ni slzu uronit!

HIPPOLYTOS

Už nemáš pomocníka, druha při lovech!

ARTEMIS

Už ne, však milým mi i mrtvým zůstaneš.

HIPPOLYTOS

Už nemáš vozataje, ani strážce soch.

ARTEMIS

7400 Tot dílo Afrodíty, schopné všeho zla.

HIPPOLYTOS

Ach vím už, která z bohyň zahubila mě!

ARTEMIS

Tvá neúcta ji hnětla, cudnost dráždila.

HIPPOLYTOS

Ta jediná, jak vidím, tři nás zničila.

ARTEMIS

Nu tebe, otce a — jak třetí jeho choť.

HIPPOLYTOS

7405 Ach jak mě probůh drtí otcův osud zlý!

ARTEMIS

Tvůj otec oklamán byl božským řízením.*

HIPPOLYTOS

Jak nešťastný jsi, otče, pro to neštěstí!

THÉSEUS

Jsem zničen, synu, život už mě netěší.

HIPPOLYTOS

Tvá chyba, já však želim tebe, sebe ne!

THÉSEUS

470 Kéž moh bych místo tebe zemřít, dítě mé!

HIPPOLYTOS

Jak trpký dar ti dal tvůj otec Poseidón!

THÉSEUS

To přání nemělo mi nikdy vyjít z úst!

HIPPOLYTOS

Vždyť sám bys mě byl zabil, jaks byl rozzloben!

THÉSEUS

Ach bohové mi tehdy rozum pomátli!

HIPPOLYTOS

1495 Běda!
Ach kéž by mohli lidé proklít bohy též!

ARTEMIS

Nech tohle stranou! Ani ve tmách podsvětních
hněv Afrodítin, jenž tě vrhl do zkázy,

přec nezůstane nikdy nepomstěn, ni tam,
{ už kvůli zbožnosti a šlechetnosti tvé.

7420 Já sama vlastní rukou, šípy těmito,
tak přesnými, se pomstím zase na někom,
kdo z lidí na světě jí nejmilejší jest.

A tobě, nešťastníku, za ten osud zlý
ti v obci troizénské vzdám pocty nejvyšší:

7425 -zde dívky před sňatkem si budou stříhat vždy
své vlasy tobě v obět. Takto dlouhý věk
ty budeš sklízet proudy bolestných těch slz.
I panny budou zpěvem vždy tě vzpomínat,
čímž neupadne nikdy v zapomenutí
7430 a v umlčení láska k tobě Faidřina.

A ty teď, Thésee, ó synu Aigeův, SC.
své dítě uchop v náruč, k srdci přitiskni,
vždyť nerad jsi ho zhubil! Přirozené je,
že s božím dopuštěním lidé chybují.

7435 A neměj, Hippolyte, k otci nenávisť,
to radím ti, neb znáš své zhouby příčinu.
Buď sbohem, neboť nesmím hledět na mrtvé
a dechem smrtelným si oči poskvřnit —
a ty, jak vidím, jsi už blízko tomu zlu.

HIPPOLYTOS

7440 I ty buď tedy sbohem, panno blažená,
kéž dlouhé styky se mnou snadno přerušíš! *
Já smírůji se s otcem, jak si žádáš ty:
vždyť býval jsem i dříve poslušný tvých slov.

Artemis zmizí

Ach, už se na mé oči snáší temnota.

Již, otče, uchop mě, mé tělo narovnej! SC.

* μοκρὸν δὲ θεῖναις παλαῖας ἐπίδωκεν

THÉSEUS

Co děláš, synu, běda mně tak bídnému!

HIPPOLYTOS

Já umírám — už vidím brány podsvětní.

THÉSEUS

A duši mou tu necháš s touto poskvrnou?

HIPPOLYTOS

Ach ne, vždyť zprošťuji tě viny z vraždy té.

THÉSEUS

Co říkáš? Krvavé mě viny zprošťuješ?

HIPPOLYTOS

Je svědkem Artemis, jež lukem šíří zmar.

THÉSEUS

1452 Můj drahý, jak se otci jevíš šlechetný!

HIPPOLYTOS

1453 I ty buď sbohem, otče, sbohem nastokrát!

THÉSEUS

1454 Ó jak je šlechetná a zbožná mysl tvá!

HIPPOLYTOS

1455 Pros bohy, ať máš všechny děti takové!

THÉSEUS

Jen, synu, vytrvej a neopouštěj mě!

HIPPOLYTOS

Dost vytrval jsem, otče, teď je konec už!
Co nejrychleji zastři rouškou moji tvář!

THÉSEUS

50. Ó Athény a slavný kraji Palladin,
jak vzácný muž vám odňat! Ach já nešťastný!
Jak často, Afrodíto, vzpomenu tvých ran!

SBOR

Společné hoře nečekaně stihlo
všechny občany.
Poteče nyní proud bohatých slz,
neboť smutná zpráva dojíká vždy víc,
když týká se velikých lidí.